

Pekka Asikainen:

NIBELUNGIN SORMUKSEN ”PROOSALUONNOS”

Der Nibelungen-Mythus, Nibelungein myytti on Wagnerin ensimmäinen ”Ringin” täysimittainen luonnos. Tämän ns. proosaluonnoksen jälkeen säveltäjä runoili ”Siegfriedin kuoleman”, josta muokkautui ”Jumalten tuhon” teksti. Sekä proosaluonnos että Siegfriedin kuolema ovat syntyneet loka-marraskuussa 1848.

Wagnerin näkemys koko tetralogiasta paljastuu jo proosaluonnoksesta lähes kauttaaltaan sellaisenaan, jona sen tunnemme. Yksityiskohdat eivät säveltäjällä kui-

tenkaan ole vielä täysin selvillä. Mime-nimen rinnalla on vielä Regin, jumalten osuus ei ole loppuun työstetty, eikä Notung miekka siihen liittyvine käsitteineen ole vielä lopullisessa muodossaan, vaan miekan nimenäkin on vielä Bal-mung.

Eräs mielenkiintoinen seikka esiintyy proosaluonnoksen lopussa. Brynhild ilmoittaa, että Alberich saa vapahduksen samoin kuin jumalatkin. Monia Ringin tutkittelijoita on askarruttanut hänen kohtalonsa. Oheinen proosaluonnos tuo uutta tähän kysymykseen – mahdollisesti synnyttäen koko joukon uusia kysymyksiä.

Richard Wagner:

NIBELUNGEIN MYTTI

Draamaluonnos (1848)

Yön ja kuoleman kohdusta nousi suku, joka asuu Nibelheimissa, s.o. maanalaisissa synkissä rotkoissa ja onkaloissa: he ovat nibelungeja. He kaivavat alituisen, hetkeksi-kään levähtämättä maan sisuksia

(kuin madot kuolleissa kappaleissa); he hehkuttavat, puhdistavat ja takovat seppinä kovia metalleja.

Puhtaan, jalon Reinin kullan Alberich valtasi itselleen, ryösti sen vesien syvyyksistä ja takoi siitä suurella, ovelalla taidollaan sormuksen. Sen avulla hän sai ylimmän määräysvallan koko nibelungien sukuunsa: näin Alberichista tuli heidän herransa.

Hän pakotti nibelungit tekemään työtä pelkästään hänen itsensä hyväksi ja hän kokosi mittaamattoman suuren nibelungien aarteen, jonka tärkein kalleus oli Tarnhelm- kypärä. Sen avulla oli mahdollista muuttua hahmoltaan toisen näköiseksi. Alberich oli pakottanut oman veljensä, Reiginin (Mime) takomaan kypärän. Näin varustautuneena Alberich pyrki saamaan valtaansa maailman kaikkienensa.

Ikiaikoina syntynyt jättiläisten suku on uhmakasta ja väkevää. Jättiläisten elämä häiriintyy: heidän hirvittävät voimansa, heidän yksinkertaisuutensa eivät riitä Alberichin vallanhimoista oveluutta vastaan: huolestuen he näkevät nibelungien takovan ihmeellisiä aseita, jotka ihmisenkariensä käsissä tuottavat kerran jättiläisille tuhon.

Tätä tilannetta käyttää hyväkseen kaiken herruuteen kasvanut jumalten suku. Wotan solmii jättiläisten kanssa sopimuk-

sen, jonka mukaan he rakentavat jumalille linnan: sen suojista he kykenevät hallitsemaan ja pitämään yllä järjestystä. Rakennuksen valmistuttua jättiläiset vaativat palkakseen nibelungien aarretta. Suurimmalla olemassaolevalla älyllään jumalten onnistuu vangita Alberich: henkensä lunnaiksi hänen on luovutettava aarre; ainoastaan sormuksen hän tahtoo pitää itsellään: – jumalat tietävät hyvin, että sormukseen kätkeytyy Alberichin vallan salaisuus: niin he ryöstävät sen häneltä. Silloin Alberich kiroaa sormuksen: se on koituvaa tuhoksi kaikille, jotka sen omistavat.

Wotan antaa aarteen jättiläisille; sormuksen hän tahtoo pitää kaikkivaltuutensa varmistukseksi. Jättiläiset vaativat sitä yhä uhkaavammin, kunnes Wotanin on annettava periksi: kolme kohtalotarta (nornaa) neuvoo häntä luopumaan sormuksesta varoittaen häntä jopa jumalten tuhosta.

Nyt jättiläiset jättävät aarteen ja sormuksen Gnita- (Neid-) Heideen kammottavan käärmeen vartioitavaksi. Sormuksen voima pitää orjuudessaan nibelungeja mukaanolukien Alberichin. Mutta jättiläiset eivät tajua hyödyntää valtaansa: heidän kankealle järjenjuoksulleen riittää, että nibelungit on saatu vaarattomiksi. Niin on käärme maannut paikoillaan aarteen päällä ikiajoista alkaen kaikessa kammottavuudessaan. Uuden jumalsuvun loisteessa alkaa jättiläisten suku haalistua ja lamaantua. Kurjuudessa ja kieroillen nibelungit jatkavat uurastustaan maan onkaloissa. Alberich hautoo pakonomaisesti keinoa, miten saisi sormuksen takaisin.

Ylhäässä toimeliaisuudessaan jumalat ovat nyt järjestelleet maailmaa, yhdistelleet eri elementtejä viisailla laeilla ja omistautuneet mitä suurimmalla huolel-

la vaalimaan ihmiskukua. Jumalten voima on kaiken yläpuolella. Mutta rauha, jolla he ovat saaneet herruuden, on perusteita vailla: se on saavutettu ylivoimalla ja oveluudella.

Heidän korkeamman maailmanjärjestyksensä tarkoitus on luoda siveellinen tietoisuus; mutta väärä, jota he vainoivat, on heissä itsessään. Nibelheimin syvyyksistä heitä piinaa tietoisuus heidän omasta syyllisyydestään: sillä nibelungien orjuuttamispyrkimystä ei ole kukistettu; Alberichilta on ainoastaan ryöstetty valta, eikä edes korkeampaa päämäärää varten: laiskan käärmeen mahan alla makaa haudattuna ja täysin hyödyttömänä s i e l u, nibelungien vapaus. Siinä mielessä Alberich on oikeassa syyttäessään jumalia.

Mutta Wotan itse ei voi vääryyttä sovittaa antautumatta uuteen vääryyteen: ainoastaan sellainen jumalista riippumaton, vapaa tahto, joka kykenee ottamaan kaiken syyllisyyden omaan itseensä ja korjaamaan sen, voi vapauttaa ”noidutun tilan”. Ja ihmisessä jumalat uskovat näkevänsä kyvyn sellaiseen vapaaseen tahtoon. He siis pyrkivät siirtämään jumaluuden ihmiseen kohottamalla ihmisen voiman niin suureksi, että hän, saavutettuaan tietoisuuden tästä voimasta, luopuu jopa jumalten suojeluksesta toteuttaakseen omasta vapaasta tahdostaan sen, mihin hänen oma harkintansa johtaa.

Tätä korkeaa tarkoitusta varten, saadakseen omaan syyllisyyteensä korjaajan, jumalat nyt kasvattavat ihmisen. Ja heidän päämääränsä olisi saavutettu, mikäli he tässä ihmisen luomisessa tuhoaisivat itse itsensä: (tämä tapahtuu) nimittäin ihmisen vapaassa tietoisuudessa, johon välittömästi vaikuttamisesta jumalten olisi luovuttava.

Nyt lisäntyy jo mahtavia ihmiskuku-

ja, joita jumalan siemen on hedelmöittänyt: taistellen ja kamppaillen ne karaisevat voimiaan. Wotanin ”toivetyöt” suojelevat näitä kilpeä kantavina neitoina. Valkyyrioina he saattavat taistelussa kaatuneet sankarit Valhallaan, jossa nämä jatkavat suuremmissa elämäänsä Wotanin seurassa edelleen taistelujaharjoittaen.

Vieläkään ei ole syntynyt sitä oikeaa sankaria, jossa itsenäisen, vapaan voiman olisi määrä tulla täyteen tietoisuuteen siten, että hän olisi kykenevä vapaasta tahdostaan, kuolemankin uhalla toteuttamaan rohkeimman teon, joka olisi hänen oma tekonsa. Walsungien sukuun tämä sankari on lopulta syntyvä. Erään tähän sukuun kuuluvan avioliiton hedelmöitti Wotan Holdan omenan avulla, jonka hän antoi avioparin nautittavaksi. Tästä aviosta syntyy kaksospari, Siegmund ja Sieglinde, veli ja sisar. Siegmund ottaa vaimon, Sieglinde avioituu (Hunding), mutta molempien avioliitto jää hedelmättömäksi. Saadakseensa jälkeläisensä aidoon Walsungin, sisar ja veli ryhtyvät keskenään aviosuhteeseen. Hunding, Sieglinden puoliso huomaa rikoksen, hylkää vaimonsa ja kohtaa Siegmundin kaksintaistelussa.

Brynhild, valkyyria suojelee Siegmundia vastoin Wotanin käskyä: (avio)rikoksen sovituksiksi Wotan oli määrännyt Siegmundin kuolemaan. Brynhildin kilven suojusta Siegmund on antamassa Hundingille kuolettavaa iskua miekalla, jonka Wotan itse oli hänelle kerran lahjoittanut. Jumala itse ottaa Siegmundin miekaniskun vastaan keihäseensä. Miekka katkeaa Wotanin keihäseen. Siegmund kaatuu. Wotan rankaisee Brynhildiä tottelemattomuudesta erottamalla hänet valkyyrioiden joukosta ja asettamalla hänet kalliolle. Sieltä hänet, jumalallisen neidon, saa puolisoikseen mies, joka hänet löytää ja herättää unesta, johon Wotan on hänet vaivuttanut. Brynhild rukoilee, että Wotan ympäröisi kallon tulen kauhuilla varmistuakseen siitä, että hänen luokseen uskaltautuu vain kaikkein rohkein sankari.

Hyljätty Sieglinde synnyttää pitkän raskausajan jälkeen metsän yksinäisyydessä Siegfriedin (joka voiton kautta toisi rauhan). Reigin (Mime), Alberichin veli oli tullut onkaloistaan apuun kuultuaan Sieglinden tuskanhuudot. Synnyttämisen jälkeen Sieglinde kuolee. Hän oli ehtinyt kuitenkin kertoa Reiginille elämäntarinansa ja luovuttaa tälle poikalapsen.

Reigin kasvattaa Siegfriediä, opettaa hänelle sepän taidot, kertoo isän kuolemasta ja tuo hänelle isän katkenneen miekan kappaleet, joista Siegfried Mimen opastuksella takoo miekan (Balmung).

Nyt Mime houkuttelee nuorukaisen käärmeeen valloittamiseen, mistä teosta Mime olisi pojalle kiitollinen. Siegfried haluaa välttämättä ensin kostaa isänsä murhan. Hän etsii käsiinsä Hundingin ja

surmaa hänet.

Tämän jälkeen hän täyttää Mimen toiveen, taistelee jättiläiskäärmettä vastaan ja voittaa sen. Kun käärmee veri polttaa hänen sormiaan, hän vie ne suuhunsa jäähdyttääkseen niitä. Samalla hän vahingossa tulee maistaneeksi verta ja sen seurauksena ymmärtää yhtäkkiä ympärillä laulevien metsälintujen kielen: ne ylittävät Siegfriedin urotekoa, opastavat hänet nibelungien aarteen luokse käärmee luolaan ja varoittavat häntä Mimestä, joka on käyttänyt häntä hyväkseen vain päättäkseen kiinni aarteeseen. Mime vaanii nyt hänen henkeään saadakseen pitää aarteen kokonaan itse. Siegfried lyö Mimen kuoliaaksi ja ottaa aarteesta sormuksen ja Tarnkappen (Tarnhelm).

Siegfried kuuntelee jälleen lintuja: ne neuvovat häntä maailman ihanimman naisen, Brynhildin luokse. Siegfried lähtee matkaan, saapuu Brynhildin kalliolinnaan, tunkeutuu kalliota ympäröivien liekkien läpi ja herättää Brynhildin. Rie muissaan tämä tunnistaa Siegfriedin, Walsungien suvun ihanimman sankarin ja antautuu hänelle. Avioliiton merkiksi Siegfried painaa Brynhildin sormeen Alberichin sormuksen.

Kun Siegfriedin on aika lähteä uusiin seikkailuihin, Brynhild lahjoittaa hänelle salaisen tietonsa jalot opetukset, varoittaen häntä petoksen vaaroista ja uskottomuudesta. He vannovat toisilleen valan ja Siegfried lähtee.

Gibichit on toinen niin ikään jumalista alkunsa saanut sankarisuku Reinin varrella. Siellä elävät nyt Gunther ja hänen sisarensa Gudrun. Heidän äitinsä on Grimhild. Hänet valloitti aikoinaan Alberich, ja hän synnytti Alberichille aviottoman pojan, Hagenin.

Samoin kuin jumalten toiveet ja odotukset liittyvät Siegfriediin, samoin Alberich panee toivon omaan poikaansa Hageniin saadakseen hänen avullaan sormuksen takaisin. Hagen on kalpea, tuima ja synkkä. Hänen piirteensä ovat ennen aikaisesti kovettuneet: hän näyttää ikäistään vanhemmalta. Lapsesta lähtien Alberich on opettanut pojalleen ”salaisista tietoa” ja isänsä kohtalon tuntemusta herättääkseen himon sormusta kohtaan. Poika on vahva ja väkivaltainen. Isän mielestä hän ei kuitenkaan ollut tarpeek-

si väkevä jättiläiskäärmeen tappajaksi.

Koska Alberich on menettänyt valtansa, hän ei voi mitään veljelleen Mimmelle tämän pyrkiessä Siegfriedin avulla sieppaamaan aarteen. Mutta nyt Hagenin tehtävänä on saada aikaan Siegfriedin tuho, ja tuhon hetkellä riistettävä tältä sormus.

Guntherin ja Gudrunen seurassa Hagen on sulkeutunut: nämä kammoksuvat häntä, mutta arvostavat hänen älyään ja kokeneisuuttaan. Gunther tietää Hagenin alkuperästä sen, että he eivät ole oikeita veljeksiä. Kerran Gunther nimittääkin häntä ”Alben pojaksi”.

Hagen on valistanut Guntheria tiedolla, että Brynhild on sangen tavoiteltava nainen. Gunther kiinnostuu saamaan tämän naisen omakseen. Samalla hetkellä Siegfried lähestyy Reinin varrella asuvia Gibichejä. Siegfriediä kehumalla Hagen on saanut Gudrunessa rakkauden heräämään sankaria kohtaan. Hagenin neuvosta Gudrun ojentaa Siegfriedille tervetuliaismaljan, joka on sekoitettu Hagenin ohjeiden mukaan. Juoma vaikuttaa siten, että Siegfried unohtaa kokonaan rakkautensa ja liittonsa Brynhildin kanssa ja alkaa heti himoita Gudrunea vaimokseen. Gunther suo sisarensa Siegfriedille vain sillä ehdolla, että tämä auttaa Guntheria saamaan Brynhildin omakseen. Siegfried myöntyy siihen heti: miehet solmivat keskinäisen veriveljeyden liiton ja vannovat valan sen vahvistukseksi. Hagen jättäytyy valan ulkopuolelle.

Siegfried ja Gunther lähtevät matkaan ja saapuvat Brynhildin kalliolinnaan lähtetyville: Gunther jää veneeseen. Siegfried käyttää ensimmäisen ja ainoan kerran valtaansa nibelungien herrana painaen Tarnhelmin päähänsä ja saa sen avulla itselleen Guntherin ulkomuodon. Näin hän tunkeutuu liekkien läpi Brynhildin luokse.

Brynhild on menettänyt Siegfriedille jo neitsyytensä, samoin yli-inhimillisen jumalvoimansa ja kaiken viisauden, jota Siegfried ei kuitenkaan käytä. Brynhildistä on tullut heikko, hän on tavallinen nainen, eikä hän pysty vastustamaan vierasta, rohkeaa kosijaa. Tunkeutuja riistää häneltä sormuksen, jolloin hänestä tulee Guntherin puoliso. Sitten mies pakottaa hänet yöksi viereensä ja asettaa kuitenkin Brynhildin ihmetykseksi miekan heidän väliinsä. Aamulla Guntheriksi naamioitunut Siegfried vie hänet veneeseen ja vaihtaa huomaamatta paikkaa todellisen Guntherin kanssa. Tarnhelmin taikavoima siirtää Siegfriedin hetkessä Gibichin linnaan.

Gunther kuljettaa synkkyteen sulkeutuneen Brynhildin Reiniä myöten kotiin. Siegfried, Gudrun vierellään ja Hagen ovat heitä vastassa. Brynhild on ymmällään nähdessään Siegfriedin Gudrunen puolisona. Hän ei voi käsittää Siegfriedin viileää, muodollisen ystävällistä suhtautumista häneen. Siegfriedin viitatessa häntä Guntherin luokse hän tunnistaa sormuksen: hän aavistaa joutuneensa pete-

tyksi vaatien Siegfriediä luovuttamaan sormuksen Guntherille, joka sen häneltä ottikin. Siegfried kieltäytyy. Brynhild vaatii Guntheria pyytämään sormusta Siegfriediltä; Gunther on sekaisin asioiden saamasta käänteestä, eikä kykene pyytämään sormusta.

Brynhild: ”Siis Siegfried otti minulta sormuksen?” Siegfried tuntee sormuksen: ”En ole ottanut sitä keneltäkään naiselta; valloitin sen omin voimin jättiläiskäärmeeltä; se tekee minusta nibelungien herran, enkä luovu sen voimasta koskaan.” Hagen tulee väliin kysyen Brynhildiltä, tunnistaako tämä aivan varmasti sormuksen. Mikäli se olisi todella hänen sormuksensa, silloin Siegfriedin olisi täytynyt saada se haltuunsa petoksella. Sen tulisi kuulua ehdottomasti hänen puolisolleen Guntherille.

Kauhealla äänellä Brynhild huutaa petoksesta, jota pelataan hänen kustannuksellaan. Hänessä herää hirmuinen kostonjano Siegfriediä kohtaan. Guntherille hän huutaa, että tämän on Siegfried pettänyt: ”En sinulle (Guntherille), vaan tuolle miehelle (Siegfriedille) minä kuulun; hän on voittanut minut puolisoseen.” Siegfried nuhtelee Brynhildiä kunniantomuudesta: hän on itse pitänyt uskollisesti veriveljeyden liiton; hän asetti miekan itsensä ja Brynhildin väliin: – hän vaatii Brynhildiä todistamaan väitteensä. Tarkoituksella ja vain tuhotakseen Siegfriedin Brynhild kieltäytyy tätä ymmärtämästä: ”Siegfried valehtelee ja käyttää Balmung-miekkaa kelvottomana todisteena. Näin miekan riippuvan seinällä, kun Siegfried makasi kanssani.”

Miehet ja Gudrun vaativat Siegfriediä kumoamaan syytöksen, mikäli hän siihen pystyy. Siegfried vannoo juhlallisesti valan sanojensa vakuudeksi. Brynhild syyttää häntä väärästä valasta: ”Niin monta valaa kuin hän on vannonut minulle tai Guntherille, ne kaikki hän on rikkonut: nyt hän vannoo vielä yhden väärän valan valheensa vahvistukseksi.” Kaikki ovat suunniltaan kiihtymyksestä. Siegfried pyytää Guntheria hillitsemään vaimoan, joka itsensä lisäksi häpäisee oman miehensä kunnian. Siegfried siirtyy Gudrunen kanssa taaemmalla sijaitsevaan saliin.

Gunther on istunut sivummalle häpeissään, kasvonsa peittäen. Hän on pohjattoman masentunut. Brynhild on mitä hirvittävimmän sisäisen myrskyn vallassa. Hagen astelee hänen luokseen ja tarjoutuu kostamaan kunnian menetyksen. Brynhild naurahaa tukahtuneesti Hagenille: tämäkö muka kykenisi voittamaan Siegfriedin? Hagenin rohkeuden murskaa yksi ainoa katse Siegfriedin säteilivistä silmistä, jotka jopa petollisinakin vielä loistavat häneen, Brynhildiin.

Hagen tuntee toki Siegfriedin pelottavat voimat, mutta juuri siksi Brunnhildin tulisi hänelle paljastaa, miten Siegfried olisi voitettavissa.

Brynhild, joka oli viisaudellaan ja salaisella siunauksella panssaroinut

Siegfriedin haavoittumista vastaan, neuvoo nyt Hagenia tähtäämään häntä selkään. Koska Brynhild tiesi, että sankari ei koskaan käännä selkäänsä viholliselle, hän oli jättänyt selän siunaamatta.

Guntherin täytyy saada tietää murhasuunnitelma. Hänet kutsutaan mukaan vaatimaan hyvitys kunnian menetyksestä. Brynhild solvaa häntä pelkuruudesta ja petollisuudesta. Gunther tiedostaa syyllisyytensä, mutta pitää Siegfriedin kuolemaa välttämättömänä häpeänsä poistamiseksi. Hän säikähtää veriveljeyden rikkomista ja siitä aiheutuva uutta syyllisyyttä. Brynhild halveksii Guntheria katkerasti: mitä kaikkea ei olisi rikottu häntä, Brynhildiä kohtaan?

Hagen lietsoo intoa Guntheriin nibelungein sormuksen haltuun saamiseksi: Siegfried luovuttaisi sen vasta kuoltuaan. Gunther on samaa mieltä. Hagen ehdottaa metsästysretkeä huomiseksi: samalla Siegfried saataisiin sopivasti ansaan, ja murha voitaisiin kukaties salata Gudrunelta. Gunther on huolissaan sisarestaan: Brynhildin kostonhalu vielä lisääntyy mustasukkaisuudesta Gudrunea kohtaan. Näin nämä kolme päättävät murhata Siegfriedin.

Siegfried ja Gudrun ilmestyvät paikalle juhlavaatteissaan. Siegfried esittää kutsun uhrinalvelukseen ja hääjuhlaan. Murhan suunnittelijat teeskentelevät iloa: Siegfried ja Gudrun ovat tyytyväisiä näennäisestä rauhasta.

Seuraavana aamuna Siegfried eksyy riistaa jäljittäessään kallioiseen rotkoon Reinin rannalla. Kolme merenneitoa nousee virrasta: he ovat veden syvyyden tyttäriä, jotka ennustavat tulevia. Heiltä Alberich muinoin riisti kirkkaan Reinin kullan, takoakseen siitä mahtavan, onnettomuutta aiheuttavan sormuksen. Sormuksen kirous ja voima häviäisi vain, mikäli se palautettaisiin veteen ja siten vapautettaisiin se takaisin alkuperäiseen, puhtaaseen elementtiinsä. Neidot pyytävät Siegfriediltä sormusta, mutta tämä kieltäytyy luovuttamasta sitä. (Hän on syyttömänä ottanut itseensä jumalten syyllisyyden; heidän vääryytensä hän saa hyvittää uhmakkaan luonteensa jääräpäisyydellä ja itsenäisyydellä.) He julistavat Siegfriediä uhkaavasta onnettomuudesta ja kirousta, joka liittyy sormukseen: hänen on heitettävä se aaltoihin, muuten hänen on kuoltava vielä tänään.

Siegfried: ”Ovelat neidot, älkää huijato minua epäilemään voimiani: kirouksia tai uhkauksianne en pelkää hiuskarvan vertaa. Mihin rohkeus minua vetää, se on minulle ainoa laki ja mitä mieleni tekee tehdä, se on niin määrätty: väitämpä kiroukseksi tai siunaukseksi, omaa lakiani tottelen, mutta luontoani vastaan en pyri.”

Neidot: ”Yritätkö olla jumalia väkevempi?”

Siegfried: ”Jos osoitatte minulle tilaisuuden jumalien voittamiseen, minun olisi taisteltava rohkeasti. Tunnen kolme

teitä viisaampaa naista. He tietävät, missä jumalat peloissaan kerran taistelevat. On jumalille hyväksi, jos heillä on huolia; silloin sodin heitä vastaan. Sen vuoksi minua naurattaa teidän uhkailunne: sormus pysyy minulla. Ja näin heidän elämän taakseni.” (Hän ottaa multapaakun ja heittää sen päänsä yli taakseen.) – Neidot ilkkuvat Siegfriediä, joka kuvittelee olevansa yhtä väkevä ja viisas, kuin hän on sokea ja vanki:

”Valansa hän on rikkonut, eikä tiedä sitä; kalleuden, joka on sormusta jalompi ja arvokkaampi, hän on menettänyt, eikä tiedä sitä; riimut ja taiat hänelle on opetettu, ja ne hän on unohtanut. Jää hyvästi, Siegfried! Tuntemme erään uljaan naisen, joka vielä tänään saa periä sormuksen, kun sinut on jo surmattu: menkäämme hänen luokseen! Hän tajuaa paremmin, mitä meillä on sanottavaa!” Siegfried katsoo nauraan neitoja, kun he katoavat laulaen. ”Jos olisin uskonon Gudrunelle, niin ottaisin teistä yhden”, hän huutaa heidän peräänsä.

Siegfried kuulee metsästysseurueen lähestyvän ja puhaltaa torveensa. Metsästäjät kerääntyvät Guntherin ja Hagenin kanssa Siegfriedin ympärille. Saaliit kannetaan esiin. Siegfried nauraa hersyvästi huonoa metsästysonneaan: vain veden eläviä oli tarjolla, näiden pyyntiin hän ei valitettavasti ollut varautunut. Muuten hän olisi tuonut seurueelle kolme hurjaa vesilintua, jotka olivat ennustaneet, että vielä tänään hän kuolisi. Hagen sanoo juomasarvea kallistaessaan leikkiliseen sävyyn: ymmärtääkö Siegfried todella lintujen laulua ja kieltä?

Guntherin mieli on maassa, hän on hiljaa. Siegfried yrittää saada häntä pirstymään kertomalla laulaen nuoruudesta: seikkailuistaan Mimen kanssa, käärmeen surmaamisesta ja siitä, miten hän oppi ymmärtämään lintuja. Kuvatessaan totuudenmukaisessa järjestyksessä kokeuksiaan hänen mieleensä muistuu, miten pikkulintu oli kehottanut häntä etsimään Brynhildiä, joka oli hänelle määrätty. Sitten hän oli kiivennyt liekehtivälle kalliolle ja herättänyt Brynhildin. Hänen muistinsa kirkastuu yhä enemmän.

Yhtäkkiä kaksi korppia lentää hänen päänsä yli. Hagen keskeyttää Siegfriedin: ”Mitä nuo korvit sanovat sinulle?” Siegfried nousee nopeasti seisalleen. Hagen: ”Minä ymmärrän niitä; niillä on kiire ilmoittaa sinut Wotanille.” Hän työntää keihäänsä Siegfriedin selkään. Gunther, joka Siegfriedin kertomuksen perusteella oli päässyt oikeille jäljille Brynhildiä koskevista käsittämättömistä seikoista, tajuaa salamannoisesti Siegfriedin syyttömyyden ja yrittää pelastaa tämän tarttumalla Hagenin käsivarteen pystymättä estämään tekoa. Siegfried nostaa kilpensä puolustautuakseen Hagenia vastaan, mutta ei jaksa, vaan lyhyttien huohottaen maahan. Hagen on kääntynyt, Gunther ja miehet seisovat järkyttyneinä Siegfriedin luona, joka vielä kerran avaa

loistavat silmänsä:

”Brynhild! Brynhild! Sinä säteilevä Wotanin lapsi! Miten kirkkaana lähestyt minua! Pyhän autuaasti hymyillen satuloit ratsusi, joka kastetta kylväen astuu ilmojen halki: minun luokseni suuntaat askeleesi: täällä on sinulle soturi (Wal) valittavana (küren). Onnellinen olen, kun minut puolisoaksesi valitsit! Johda nyt minut Valhallaan (Walhall), jotta kaikkien sankareiden kunniaksi Kaikkeuden Isän mettä joisin, jota sinä, säteilevä Toiveiden neito, minulle tarjoat! Brynhild! Brynhild! Ollos tervehditty!” – Siegfried kuolee. Miehet nostavat Siegfriedin ruumiin kilven päälle ja lähtevät Guntherin johdolla, juhlallisena saattueena nousemaan vuoren rinnettä.

Ruumis asetetaan Gibichien linnan pylvässaliin, jonka edustalta maasto laskeutuu taustalla virtaavaan Reiniin.

Hagen on huutanut läpitunkevalla äänellä Gudrunelle villisian raadelleen tämän puolison kuoliaaksi. – Gudrun heittäytyy epätoivoissaan Siegfriedin ruumiin päälle: hän syyttää veljiään murhasta. Gunther osoittaa Hagenia: ”Tämä on villisika, Siegfriedin murhaaja.”

Hagen: ”Entä sitten – jos tapoinkin hänet, kun kukaan muu ei sitä uskaltanut. Hänen saaliinsa on myös minulle kelpo saalis: sormus on minun!” Gunther astuu vastustamaan: ”Röyhkeä Alben poika! Sormus kuuluu minulle, koska Brynhild määräsi sen minulle. Te kaikki kuulitte sen!” Hagen ja Gunther kamppailevat: Gunther kaatuu. Hagen yrittää riistää sormuksen kuolleelta. Vainajan käsi nousee uhkaavasti, Hagen vetäytyy kauhuissaan kauemmas; Gudrun huutaa ääneen tuskaansa; silloin Brynhild astuu esiin vakavana:

”Antakaa valituksenne olla, lopettakaa turha huuto! Tässä seisoo hänen puolisonsa, jonka te kaikki kavalsitte! Nyt minä vaadin oikeuttani, sillä minkä piti tapahtua, se tapahtui!” – Gudrun: ”Voi, sinä tuhon tuoja! Sinä saatoit meidät perikatoon!”

Brynhild: ”Vaikene, onneton! Sinä olit Siegfriedille vain rakastajatar; minä olen hänen puolisonsa, minulle hän oli vanhonut valansa, ennen kuin hän oli sinua edes nähnyt!”

Gudrun: ”Voi minua! Kirottu Hagen, miksi neuvoitkaan minua sekoittamaan juoman, joka sai minut varastamaan toiselta puolison! Vasta nyt tiedän, että vain taikajuoman avulla hän unohti Brynhildin.”

Brynhild: ”Oi, hän oli syytön! Kukaan ei täyttännyt valansa uskollisemmin kuin hän. Eikä Hagen häntä vain surmannut, vaan valitsi hänet Wotanille, jonka luokse minä nyt johdatan hänet. Minäkin olen saanut sovituksen; olen syytön ja vapaa: sillä ainoastaan hän, joka oli muita jalompi, oli pystynyt minut valloittamaan.”

Brynhild pyytää pystyttämään Reinin rantaan rovion, jossa Siegfriedin ruumis poltetaan: hänen kanssaan ei tule uhrata hevosta eikä palkollista, hän, Brynhild yksin haluaa puolisonsa kunniaksi uhrata itsensä jumalille. Sitä ennen hän ottaa haltuun perintönsä: Tarnhelm on poltettava muun mukana, mutta sormuksen hän asettaa itse sormeensa.

”Sinä ylväs sankari, miten piditkään minua vallassasi! Kaiken tiedon paljastin sinulle, kuolevaiselle, ja minun oli jäätävä viisaudesta vajaaksi; et käyttänyt sitä hyödyksesi, jättäydyt yksin itsesi varaan. Kun sinun oli nyt luovuttava siitä kuolemassa, saan jälleen takaisin tietoni ja tie-

don sormuksen riimuista. Ikiaikaiset lain riimut tunnen myös, normien vanhan viisauden.

Kuulkaa, korkeat jumalat! Teidän rikkomuksenne on sovitettu. Kiittäkää sankaria, joka otti teiltä syyllisyyden itselleen. Hän antoi nyt minun käsiini työn loppuunsaattamisen: nibelungien orjuus on ohi: sormus ei heitä enää kahlehti. Alberich ei saa sitä; eikä se saa enää orjuuttaa teitä; sensijaan Alberich olkoon yhtä vapaa kuin te. Sillä teille, viisaat vesien sisaret, luovutan tämän sormuksen; sama tuli, joka minut polttaa, puhdistakoon aarteesta pahuuden; te sulautatte sen oikeaan tilaansa ja vartioitte murheita sitä Reinin kultaa, joka teiltä ryöstettiin, ja josta taottiin orjuutta ja onnettomuutta. Vain yksi hallitkoon, Kaikkeuden Isä, sinä Korkea! Jotta valtasi olisi ikuinen, lahjoitan sinulle tämän: ota se vastaan! Sen arvoinen se on!”

Juhallisten laulujen aikana Brynhild astelee roviolle Siegfriedin ruumiin luokse. Gudrun on noussut tuskissaan Guntherin ääreltä ja kumartunut etualalle.

Liekit nousevat Brynhildin ja Siegfriedin yli: – yhtäkkiä ne hulmahtavat täyteen hehkuunsa: tummien pilvien lomas- ta näkyy kirkkaus, joka paljastaa Brynhildin valkyyriana, välkehtivästi haarniskoituna, ratsastamassa ja johdattamassa Siegfriediä kädestä. Samassa Reinin aallot tulvivat pylvässalin portille asti: kolme vedenneitoa saa aalloista haltuunsa sormuksen ja Tarnhelmin. Hagen syöksyy mielipuolena heidän peräänsä ryöstääkseen kalleudet. Neidot tarttuvat häneen vetäen hänet mukanaan syvyyksiin.

Käännös: Pekka Asikainen

PRIMASPAN®

ORION